

Projektas „E.sveikatos raštingumo ugdymas“
Nr. 2021-1-DE02-KA220-ADU-000026661

„E. SVEIKATOS RAŠTINGUMO UGDYMO POREIKIS LIETUVOJE“. REKOMENDACIJOS

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International

Šis dokumentas parengtas įgyvendinant Europos Komisijos Erasmus+ strateginės partnerystės programos finansuojamą projektą „Skaitmeninis sveikatos raštingumas“ (angl. E-HEALth Literacy (HEAL)).

Šiandien informacinių technologijų daromas poveikis sveikatos priežiūros paslaugų kokybės gerinimui yra didžiulis. Tačiau sveikatos sistemos skaitmenizacija labai priklauso ne tik nuo naujų paslaugų kūrimo naudojant technologijas, gerinant paslaugų kokybę, prieinamumą bet ir piliečių skaitmeninio sveikatos raštingumo lygio. Šiame e.sveikatos plėtros procese labai svarbu, kad visi asmenys ne tik turėtų galimybę naudotis skaitmeninėmis technologijomis, bet ir turėtų pakankamai skaitmeninio raštingumo žinių.

Tam, kad padėti gyventojams ugdyti e.sveikatos raštingumo žinias HEAL projekto metu buvo sukurta nauja mokymo programa. Ji skirta sustiprinti „e.sveikatos ugdytojų“ žinias apie besikeičiančią sveikatos sampratą, e.sveikatos paslaugas, mobiliąją sveikatą ir pan. Projekte „e.sveikatos ugdytojai“ vadinami asmenys, kurie gali ir turi pakankamai žinių bei priemonių įgyvendinti e.sveikatos raštingumo ugdymą savo bendruomenėse. Dažniausiai šie asmenys atstovauja neformaliojo suaugusiųjų švietimo srityje dirbančius arba savanoriaujančius asmenis ir sveikatos priežiūros specialistus. Pasinaudodami sukurta mokomąją medžiaga „e.sveikatos ugdytojai“ gali padėti ne tik asmenims, neturintiems ar turintiems menkus skaitmeninius įgūdžius, bet ir pažengusiems vartotojams norintiems pagilinti savo e.sveikatos žinias.

Įgyvendindamos projektą partnerės šalys iš Lietuvos, Vokietijos, Slovėnijos, Graikijos ir Šveicarijos sulaukė itin didelio suinteresuotųjų šalių susidomėjimo projektu ir jo metu sukurta mokymo programa. Mokymo programa apima 5 skirtingus modulius. Nuo supažindinimo su e.sveikata iki e.sveikatos teikiamų paslaugų išsamaus pristatymo ir praktinio žinių pritaikymo. Mokymo programa sukurta taip, kad būtų galima naudoti įvairiose mokymų formatuose (tiesioginiu ir nuotoliniu būdu, grupėse ir individualiai), pasirinkti tik tas moduluose pateiktas temas, kurios yra aktualios konkrečioms tikslinėms grupėms, su skirtingais skaitmeniniais įgūdžiais ir kompetencijomis.

E-HEALth projekto sukurta mokymo medžiaga galima integruoti į neformaliojo ugdymo įstaigų teikiamas mokymo paslaugas bei pritaikyti skirtingoms situacijoms, tikslinėms grupėms ir mokymo formatams.

REKOMENDACIJOS TOLIMESNIEMS VEIKSMAMS

Toliau dokumente pateikiamos rekomendacijos skirtingoms suinteresuotoms šalims, kaip galima prisidėti ir gerinti piliečių e.sveikatos raštingumo žinias tiek nacionaliniu, tiek Europos lygmeniu.

- **Padidinti finansavimo pajėgumus darbuotojų kvalifikacijos kėlimui ir priemonių įsigijimui.** Neformaliojo švietimo organizacijos darbuotojams suteikti galimybę kelti kvalifikaciją ir įgyti naujų žinių tam, kad padėti vietos bendruomenės nariams, ypač labiausiai pažeidžiamoms grupėms, ugdyti sveikatos skaitmeninį raštingumą. Tam žinoma yra reikalinga organizacijų, bendruomenių vadovų parama, supratimas kad žinias reikia nuolat tobulinti, diegti naujoves ir gerinti teikiamų paslaugų kokybę. Taip pat reikia ir finansavimo šaltinių leidžiančių įgyvendinti naujas iniciatyvas.
- **Informuotumo didinimas ir aiški komunikacija sveikatos paslaugų naudotojams.** Padėti gyventojams gauti pagrįstą informaciją apie e.sveikatos paslaugas (kaip pavyzdžiui, e.receptas, elektroniniai įrašai apie paciento sveikatą), mobilią sveikatą (pavyzdžiui, mobilias sveikatos programėles, jų naudą) ar kaip gauti, suprasti, vertinti ir taikyti informaciją apie sveikatą priimant su sveikata susijusius sprendimus.
- **Už e. sveikatos raštingumą atsakinga ir visuomenė, ir valstybė.** Politikos formuotojų parama yra labai svarbus veiksnys, skatinantis sveikatos raštingumo vystymąsi bei sveikatos raštingumo ugdymą.
- **Telkti sveikatos raštingumo ugdytojus ir bendruomenes.** Įtraukti tarpininkus, bendruomenės atstovus tam, kad skaitmeninės sveikatos paslaugos, aktuali su sveikata ir jos priežiūra susijusi informacija pasiektų labiausiai pažeidžiamas grupes bendruomenėse.
- **Mokymasis visą gyvenimą.** Dėl skaitmeninės transformacijos būtina mokytis visą gyvenimą tam, kad turėti pakankamai žinių apie pokyčius sveikatos srityje, priimti tinkamus su sveikata susijusius sprendimus ir pan.
- **E. sveikatos paslaugų svarba kaimiškosiuose vietovėse.** E.sveikatos sritys, kaip telemedicina, mobiliosios sveikatos programėlės gali būti ypač naudingos kaimo vietovėse gyvenantiems žmonėms kur nėra ligoninių, vaistinių ir sveikatos priežiūros specialistų. E. sveikatos raštingumo žinių turėjimas gali padėti užtikrinti visapusišką paslaugų aprėptį naudojant e. sveikatos programas, skirtas prevencijai, diagnostikai ir gydymui.

- **Duomenų apsauga sveikatos sektoriuje.** Asmens duomenų apsauga yra vienas iš svarbiausių pastarųjų dienų žmogaus teisių klausimų. Poreikis analizuoti asmens duomenų apsaugos klausimus sveikatos priežiūros sektoriuje yra itin aktuali tema. Labai svarbu, kad ne tik sveikatos priežiūros įstaigos užtikrintų pacientų duomenų apsaugą, bet ir pats pacientas turėtų pakankamai žinių apie asmens duomenų apsaugą, duomenų dalinimąsi, ypatingai naudojant įvairias mobilias programėles, pildant įvairius dokumentus ir t.t.
- **Palengvinti gydytojų ir pacientų bendravimo procesą.** E. sveikatos paslaugos gali palengvinti ir padaryti veiksmingesnį pacientų ir sveikatos priežiūros specialistų bendravimą. Elektroniniai pacientų įrašai ir telemedicina – tai priemonės, palengvinančios ligų diagnozavimą ir gydymą nepriklausomai nuo paciento buvimo vietos, bet turint visą reikalingą informaciją vienoje platformoje.
- **Dėmesys prevencijai kaip e. sveikatos privalumui.** Kartu su e. sveikatos paslaugų diegimu visuomenėje turėtų būti pereita nuo požiūrio, kad ligos gydomos susirgus prie prevencinių, sveikatingumo, ankstyvosios diagnostikos programų vykdymo. Naudojimasis e. sveikatos paslaugomis galėtų reikšti galimybę didinti informuotumą apie tai, kad nesirgti nėra tas pats, kas būti sveikam.